

GEMEENTE
Schagen

Document	Archeologische en Cultuurhistorische Quicksan
Plangebied	Concept Bestemmingsplan Schagerweg 91a, Schagerbrug, gemeente Schagen
Adviesnummer	22025
Opsteller(s)	C.M. Soonius (senior archeoloog) & A.S. de Groot (archeoloog)
Datum	02-02-2022

Advies	Voorgenomen ingrepen vrijgeven.
Vervolgtraject	Opnemen dubbelbestemming Waarde-Archeologie en deze aanpassen naar de vrijstellingsgrens op de (concept) beleidskaart (1.000 m ² en 50 cm diepte).

Archeologische en Cultuurhistorische Quicksan

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Schagen (contactpersoon: dhr. G. van Leeuwen) is gekeken naar het aspect archeologie en cultuurhistorie met betrekking tot het vervaardigen van een bestemmingsplan Schagerweg 91a in Schagerbrug, gemeente Schagen (afb. 1).

Het plangebied heeft een omvang van ca. 5.000 m² en ligt ten westen van het Max Plazier Huis. Het betreft de voormalige gemeentewerf. Op het terrein staat een voormalig opslaggebouw. Het is de wens dit gebouw te gaan gebruiken voor dagbestedingen. In de toekomstige situatie zal het plangebied gebruikt worden ter ondersteuning van het Max Plazier Huis. Hiervoor zullen weinig fysieke ingrepen worden gedaan. De bestaande parkeerplaatsen zullen ook in de toekomst worden gebruikt ten behoeve van werknemers en bezoekers van het Max Plazier Huis. De toegang tot het Max Plazier Huis vanaf het terrein zal in de toekomst worden gebruikt als 'tussendoor' van bezoekers en werknemers, maar ook voor dagleveringen van leveranciers. De bestaande bebouwing zal worden benut ten behoeve van dagbestedingsactiviteiten.

Op het achterterrein wordt beoogd om maximaal 10 (aanleun)woningen met bijbehorende voorzieningen te realiseren ten behoeve van de partners van bewoners van het Max Plazier Huis. Dit zijn prefabunits van ca. 4,5 bij 6 meter per stuk en een bouwhoogte van ca. 3 meter.

Het concept bestemmingsplan is op 13-01-2022 aangeleverd door RHO.¹ In dit document worden kort de aspecten archeologie en cultuurhistorie behandeld.

¹ RHO 2022. Titel is Schagerweg 97: adres is niet correct.

Afbeelding 1. Ligging bestemmingsplan Schagerweg 91a op een recente luchtfoto.

2. Bestemmingsplan en Beleidskaart archeologie voormalige gemeente Zijpe

Het plangebied bevindt zich binnen het bestemmingsplan Dorpen langs de Groote Sloot (vastgesteld op 29-05-2012).² Voor het gehele plangebied is een dubbelbestemming Waarde-Archeologie 3 opgenomen (vrijstellingsgrens 500 m² en 50 cm) opgenomen. Deze dubbelbestemming is overgenomen op de verbeelding van het nieuwe bestemmingsplan (Bijlage 1). De vrijstellingsgrenzen zijn afkomstig van de beleidskaart archeologie van de voormalig gemeente Zijpe.³

Het plangebied ligt in de polder D. Volgens de beleidskaart van de voormalige gemeente Zijpe kan dit deel van de gemeente archeologische waarden bevatten, maar de ligging is nog onbekend. Er kunnen resten aanwezig zijn van nederzettingen en ontginningen uit de prehistorie, Romeinse Tijd of de (vroeg) middeleeuwen, waarvan de positie van tevoren niet of moeilijk is in te schatten. Voor de reeds aangetoonde archeologische waarden in dit gebied gelden andere archeologieregimes.⁴

Bovengenoemde verwachting is vertaald naar een archeologische vrijstellingsgrens van 500 m² en dieper dan 50 cm (afb. 2).

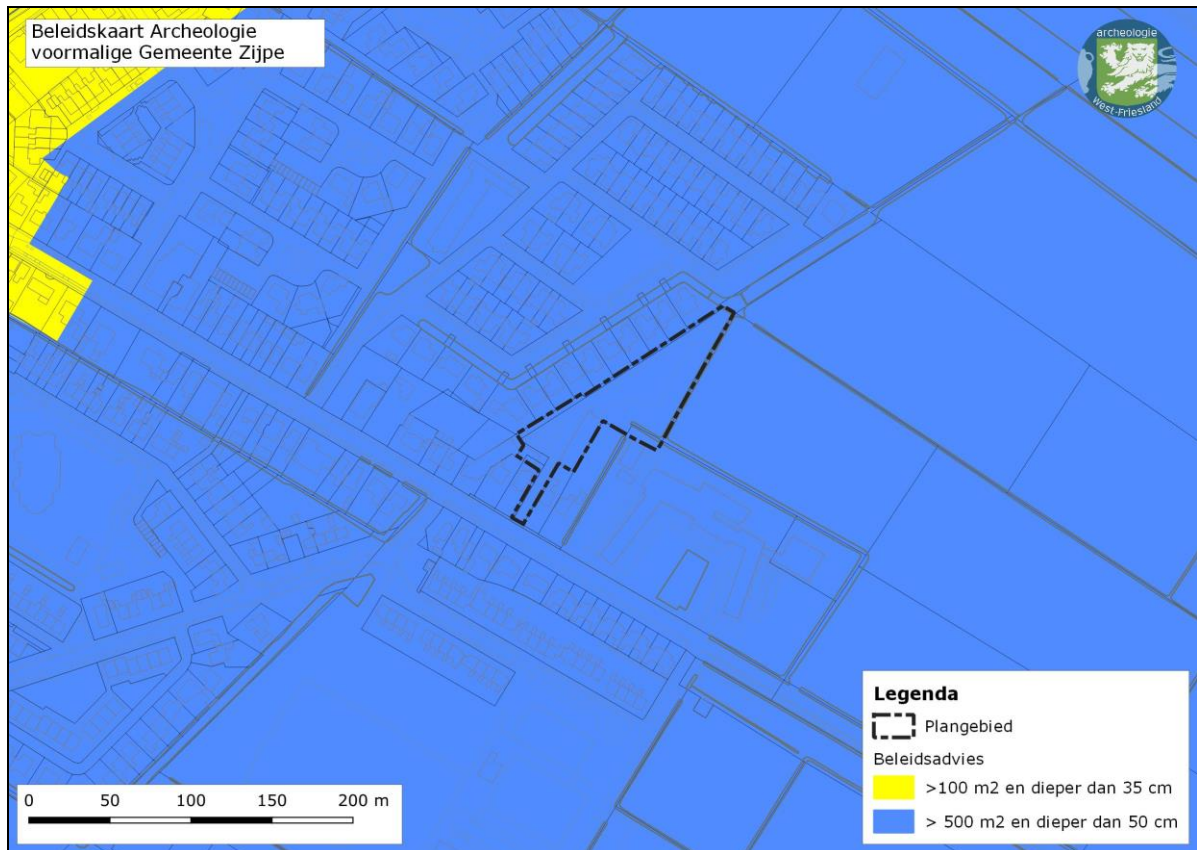
3. Beleidskaart Archeologie gemeente Schagen (concept)

Ten behoeve van een eenduidig archeologiebeleid dat 'omgevingswetproof' is, heeft Archeologie West-Friesland een update van de beleidskaart archeologie vervaardigd voor de gehele gemeente Schagen. Alhoewel deze nog in een conceptstadium is, valt te zien dat de vrijstellingsgrens voor archeologisch onderzoek ter plaatse van het plangebied naar boven is bijgesteld. De vrijstellingsgrens ligt nu op 1.000 m² (afb. 3).

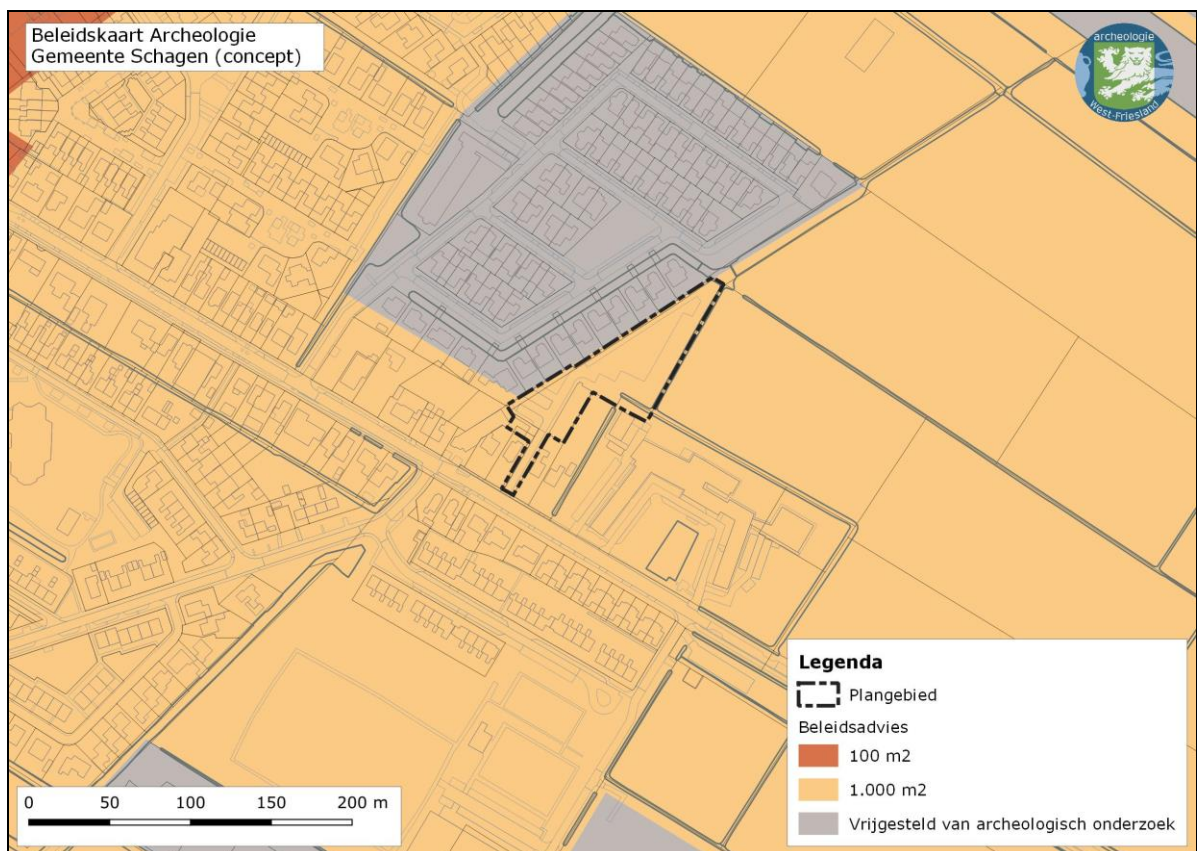
² NL.IMRO.0476.BP002H0001-0401 (www.ruimtelijkeplannen.nl).

³ Alders & Husken 2007.

⁴ Alders & Husken 2007, 66.

Afbeelding 2. Ligging plangebied op de beleidskaart archeologie van de voormalige gemeente Zijpe (2009).

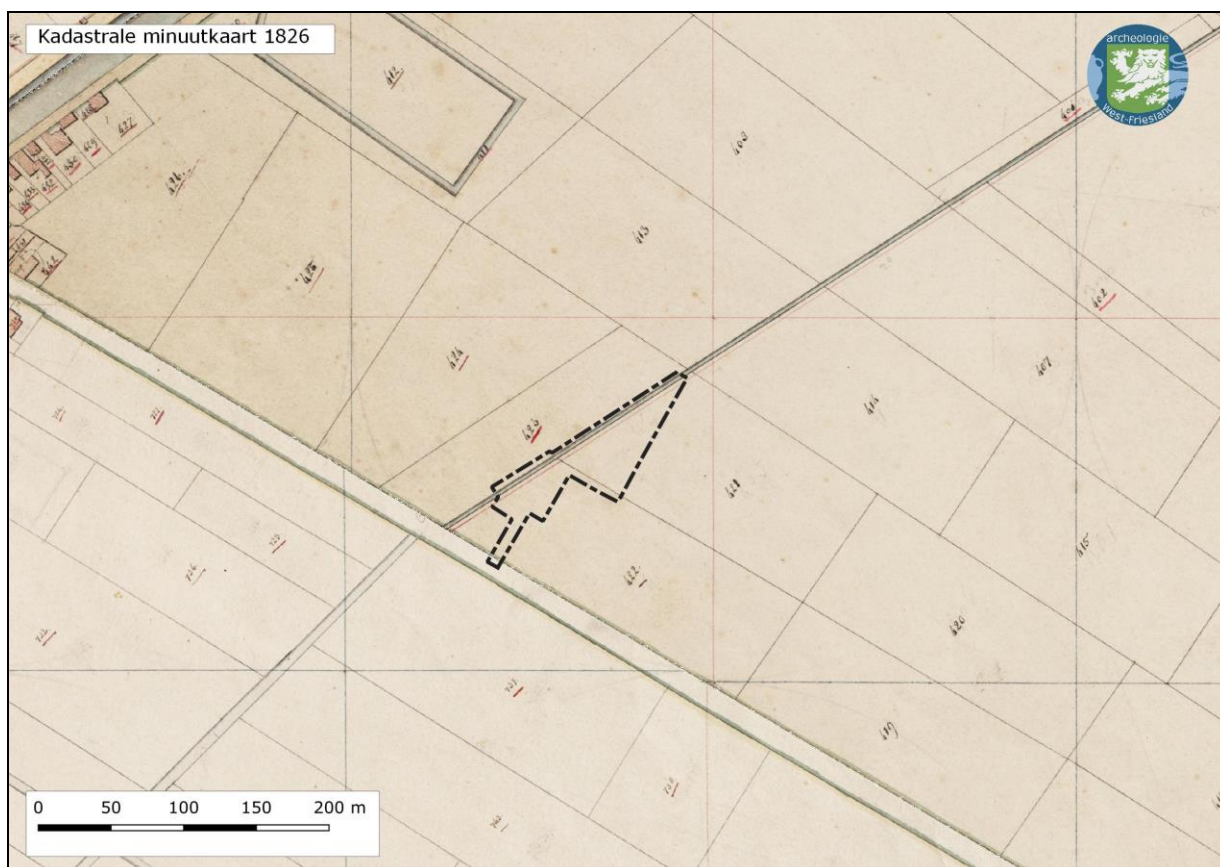
Afbeelding 3. Ligging plangebied op de beleidskaart archeologie (concept).

Voor het plangebied geldt op basis van archeologisch onderzoek in de directe omgeving een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de IJzertijd-Romeinse tijd. Deze vindplaatsen bevinden zich op het veen. Indien dit veen nog aanwezig is in de ondergrond, kunnen hier goed geconserveerde overblijfselen uit de IJzertijd en/of Romeinse tijd worden aangetroffen. Onder het veen kunnen in de top van oeverwallen vegetatiehorizonten aanwezig zijn met een middelhoge verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie. Voor vindplaatsen uit de Middeleeuwen geldt een onbekende verwachting. Huisplaatsen uit de Nieuwe tijd (van na de bedijking) worden op basis van historisch kaartmateriaal niet verwacht.

4. Cultuurhistorische achtergrond

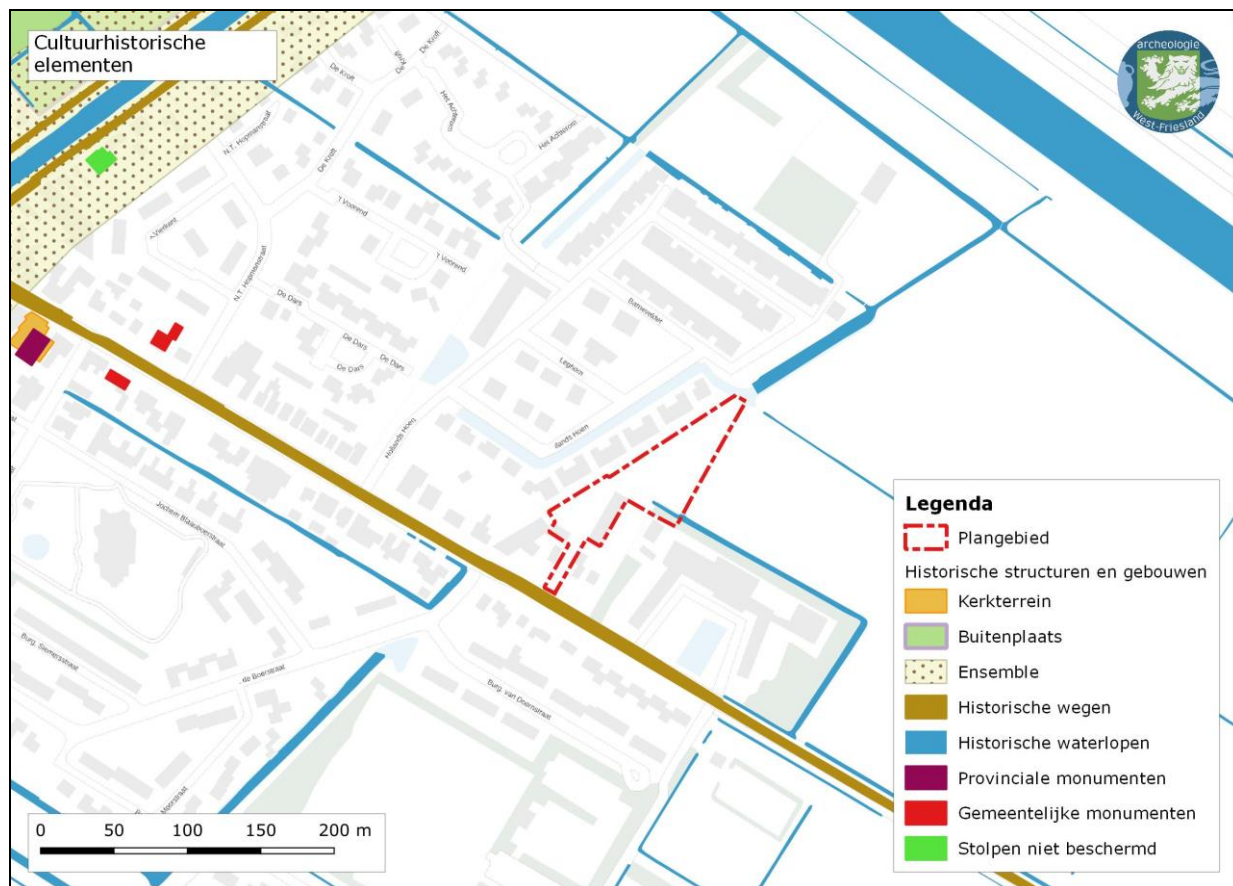
Het plangebied ligt in de polder D van de Polder Zijpe, ten westen van de Grote Sloot. Bij de eerste bedijking van de Zijpe in 1552-1553 zijn op verschillende plaatsen sporen van vroegere bewoning aangetroffen. De meeste van deze sporen lagen onder het zand in goede zwarte aarde. De exacte locatie van deze vondsten is niet bekend. Na de bedijking begaven de dijken van de polder het tweemaal (in 1555 en 1570) en in 1573 werd de polder met opzet geïnundeerd om de opmars van de Spanjaarden een halt toe te roepen.

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op 17de-eeuwse kaarten is binnen het plangebied geen bebouwing zichtbaar. Op de kadastrale minuut uit 1819 staat ook geen bebouwing aangegeven (afb. 4). Volgens de Oorspronkelijke aanwijzende tafels (OAT) waren de percelen destijds in bezit van de kerk en kerkgemeente Rooms-Katholiek Schagen en in gebruik als weiland. In het uiterste westen loopt op de kadastrale minuutkaart een oude waterloop. Deze was in gebruik als *vischwater*. Op basis van het historisch kaartmateriaal geldt een lage archeologische verwachting voor bewoningsresten uit de Nieuwe tijd.

Afbeelding 4. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op de kadastrale minuut uit 1826.

Binnen het plangebied zijn geen cultuurhistorische waardevolle elementen meer aanwezig. De historische waterloop die nog zichtbaar is op de kadastrale minuut uit 1819 (afb. 4), is inmiddels verdwenen. Slechts één historische waterloop aan de oostzijde is nog aanwezig (afb. 5).

Afbeelding 5. Ligging plangebied (rode stippellijn) op de cultuurhistorische elementenkaart.

5. Archeologisch onderzoek in de directe omgeving

In Archis staan verschillende onderzoeken vermeld in de omgeving van het plangebied (afb. 6). De dichtstbijzijnde betreft een archeologisch booronderzoek uit 2002 voor de woningbouwlocatie Hoenderpark.⁵ Tijdens dit booronderzoek zijn 22 boringen gezet. Het veldonderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd die duiden op de eventuele aanwezigheid van archeologische waarden. De top van het veen is niet geoxideerd, hetgeen betekent dat het niet (of nauwelijks) natuurlijk ontwaterd is in de Romeinse tijd of dat het veen deels is geërodeerd. Onder de veenlaag zijn geen gerijpte afzettingen behorende tot het Laagpakket van Wormer aangetroffen.

Ten zuiden van het plangebied zijn in de afgelopen tien jaar verschillende onderzoeken gedaan. Het meest in het oog springende onderzoek betreft een opgraving van de AWN ter plaatse van een waterberging.⁶ Deze waterberging was archeologisch gezien vrijgegeven. Naast zeer fraaie profielen met oeverwallen (afb. 7), die in de prehistorie bewoond zijn geweest (mondelinge mededeling F. Diederik), werd veel aardewerk gevonden. De vrijwilligers hebben in 14 dagen een werkput van 40 bij 12 meter blootgelegd. Hierbij werden gedeelten van twee nederzettingen uit de periode 2de eeuw voor Chr. tot 2de eeuw na Chr. gevonden. De nederzettingenresten bevonden zich op het veen.

⁵ Soonius 2002: Archiswaarnemingsnummer 2015071100.

⁶ Archiswaarnemingsnummer 2452367100 (geen rapport beschikbaar, alleen vermelding in kroniek).

Abbeelding 6. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) t.o.v. onderzoeken in Archis.

In het kader van de ontwikkeling van woningbouw op het voormalige terrein van Vesdo aan de P. Ottstraat is in 2021 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Archeologie West-Friesland.⁷ Op het terrein werden drie proefsleuven met een totale omvang van ruim 300 m² gegraven. Ter plaatste van de meeste zuidelijke werkput werd in een geoxideerde dunne veenlaag veel aardewerk gevonden. Duidelijke aanwijzingen voor bebouwing, zoals paalgaten, ontbraken. Echter, in het westelijke deel van werkput 1 was op het veen een laag bestaande uit heterogene en niet-gelaagde lichtgrijze zandige klei aanwezig. Om beter inzicht te krijgen in het (cultuur)landschap en de diepteligging van de archeologisch interessante lagen, zijn enkele aanvullende boringen gezet aan de zuidzijde van het onderzoeksgebied. De boringen en het proefsleuvenonderzoek wijzen erop dat in de nabijheid van het plangebied een nederzetting uit de Inheems Romeinse tijd aanwezig moet zijn geweest. Op basis van het gebrek aan sporen uit deze periode en de vele aanwijzingen voor overstromingen in het gebied, is besloten het plangebied vrij te geven voor verder archeologisch onderzoek. Wel dienen graafwerkzaamheden die dieper gaan dan 50 cm – maaiveld aan de zuidoostzijde van het plangebied nog te worden gemonitord.

⁷ Ter Steege iv: Archiswaarnemingsnummer 5091906100 (gegevens overgenomen uit Evaluatierapport).

Afbeelding 7. Voorbeeld van twee oeverwallen met kreek in het Laagpakket van Wormer in Schagerbrug (foto F. Diederik).

6. Conclusie & Advies

Op verzoek van de gemeente Schagen is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot het vervaardigen van het concept bestemmingsplan Schagerweg 91a in Schagerbrug.

De beoogde bodemingrepen binnen het bestemmingsplangebied zijn beperkt. Nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg is daarom niet noodzakelijk.

Archeologie West-Friesland werkt aan een update van de beleidsaart archeologie voor de gehele gemeente Schagen. Hierbij horen ook uniforme regels Waarde-Archeologie. Om de eventueel aanwezige archeologische waarden te beschermen, dient een dubbelbestemming Waarde-Archeologie te worden opgenomen. Hierbij kan de vrijstellingsgrens naar boven worden bijgesteld, naar 1.000 m². De bijbehorende regel Waarde-Archeologie staat onderaan dit document.

7. Bronnen

Alders, G.P. & S. Husken, 2007. Beleidsnota Archeologie 2007 gemeente Zijpe. *SCENH-rapport cultuurhistorie* 28. Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Wormer.

Bex, J., 2012. Archeologisch onderzoek waterberging Schoen en Schagerbrug, gemeente Zijpe: bureauonderzoek. *Grontmij Archeologische Rapporten* 1154. Grontmij, Houten.

Bex, J., 2013. Archeologisch onderzoek waterberging Schoen en Schagerbrug, gemeente Zijpe: Inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen, verkennende fase. *Grontmij Archeologische Rapporten* 1264. Grontmij, Houten

BügelHajema, 2012. Toelichting Bestemmingsplan Dorpen langs de Groote Sloot, gemeente Zijpe (vastgesteld 29-05-2012). NL.IMRO.0476.BP002H0001-0401 (www.ruimtelijkeplannen.nl).

Diederik, F., 2015. Schagen – Schagerbrug. Nieuwe Waterberging. In: De Archeologische Kroniek van Noord-Holland 2014. Pagina 88-90.

Exaltus, R., 2014. Schagerbrug, zuidelijk verlengde van P. Ottstraat, gemeente Schagen (NH.). Een inventariserend veldonderzoek. *Steekproefrapport* 2014-12-08Z. De Steekproef, Zuidhorn.

Ilson, P., 2013. Plangebied Schagerbrug, gemeente Schagen; archeologische begeleiding (protocol opgraven). *RAAP-rapport* 2711. Archeologisch Adviesbureau RAAP, Weesp.

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: sectie B, genaamd Keijnzerbrugpolder, derde blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

RHO, 2021. Concept Toelichting Bestemmingsplan Schagerweg 97 te Schagerbrug, gemeente Schagen (). NL.IMRO.0441 nog niet toegekend.

Soonius, C. M., 2002. Woningbouwlocatie Hoenderpark te Schagerbrug, gemeente Zijpe; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-briefrapport* 2002-458/RT. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Steege, B.C. ter, 2021. Evaluatierapport Archeologie. P. Ottstraat, Schagerbrug, gemeente Schagen. Project 518. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Artikel ** Waarde – Archeologie X

**.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie X' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

**.2 Bouwregels

**.2.1 Vergunningplicht

Voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 1.000 m², moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

- a. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
- b. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

**.2.2 Advies archeoloog

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een vergunning als bedoeld in lid **.2.1 winnen zij advies in bij de archeologisch deskundige omtrent de vraag of de door het verlenen van de omgevingsvergunning geen onevenredige afbreuk wordt of kan worden gedaan aan de

archeologische waarden, en zo ja welke voorwaarden dienen te worden gesteld. In sommige gevallen volstaat een archeologische quickscan als duidelijk is dat de geplande ingrepen geen onevenredige afbreuk doen aan de aanwezige archeologische waarden.

****2.3 Voorwaarden**

Indien uit het in lid ****2.1** genoemde rapport of de in lid ****2.2** genoemde quickscan blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

****3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden**

****3.1 Vergunningplicht**

Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze regels van toepassing zijnde bestemmingen:

- a. het ontgronden, afgraven (waaronder het graven van watergangen en waterpartijen), egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
- b. het uitvoeren van overige groundbewerkingen;
- c. het verwijderen en/of aanbrengen van bomen en diepwortelende beplanting;
- d. het aanleggen van ondergrondse energie-, transport- en of communicatieleidingen.

****3.2 Uitzonderingen**

Het bepaalde in lid ****3.1** is niet van toepassing op werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

- a. het normale onderhoud betreffen (incl. sleufloos draineren);
- b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan;
- c. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie;
- d. niet dieper gaan dan 0,5 m beneden het maaiveld en een kleinere oppervlakte dan 1.000 m² beslaan.

****3.3 Toetsingscriteria**

De in lid ****3.1** genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de archeologische waarden van de gronden.

****3.4 Archeologisch rapport**

Alvorens een omgevingsvergunning wordt verleend, moet door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

- a. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
- b. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

**3.5 Voorwaarden

Indien uit het in lid **3.4 genoemde rapport of de in lid **2.2 genoemde quickscan blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken of werkzaamheden zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.